SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:914

av Leif Nysmed (S)

Stöd till en ny FN-konvention om äldres rättigheter

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att en FN-konvention om äldre personers mänskliga rättigheter tas fram och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Alla människor har samma mänskliga rättigheter, oavsett ålder. Trots detta utsätts äldre människor världen över för diskriminering, osynliggörande och brister i sina grundläggande rättigheter. Det gäller såväl rätten till god vård och omsorg som möjligheten att vara delaktig i samhället och bestämma över sitt eget liv.

Ålderism, det vill säga fördomar och diskriminering på grund av ålder, är ett problem som alltför ofta accepteras och normaliseras. Äldre människors erfarenheter, kunskaper och perspektiv tas inte alltid till vara. Det riskerar att leda till att äldre betraktas som en homogen grupp i stället för som individer med olika behov, förutsättningar och önskemål.

Institutet för mänskliga rättigheter har uppmärksammat att äldre personer ofta osynliggörs i samhällsdebatten och att detta får konsekvenser för deras möjligheter att utöva sina rättigheter.

Det finns därför ett behov av att stärka det internationella skyddet för äldre personers mänskliga rättigheter.

I dag finns särskilda FN-konventioner om bland annat barns rättigheter och rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Någon motsvarande sammanhållen och rättsligt bindande FN-konvention som särskilt behandlar äldre personers rättigheter finns däremot inte.

En sådan konvention skulle kunna tydliggöra staternas ansvar för att motverka åldersdiskriminering, säkerställa äldres delaktighet och självbestämmande samt stärka rätten till hälsa, vård och omsorg.

En konvention skulle också skapa bättre förutsättningar för internationell uppföljning och granskning av hur äldre personers rättigheter respekteras.

I april 2025 beslutade FN:s människorättsråd att inleda arbetet med att utarbeta ett internationellt rättsligt bindande instrument om äldre personers mänskliga rättigheter. Det innebär ett viktigt steg i en process som har diskuterats internationellt under många år.

Sverige har en lång tradition av att arbeta för mänskliga rättigheter internationellt och har tidigare spelat en betydelsefull roll i utvecklingen av såväl barnkonventionen som konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Det finns därför goda förutsättningar för Sverige att även denna gång bidra med erfarenheter, kunskap och ett aktivt engagemang.

Svenska pensionärsorganisationer, däribland PRO och SPF Seniorerna, har framhållit behovet av en internationell konvention och uppmanat regeringen att engagera sig i arbetet.

Även Institutet för mänskliga rättigheter har pekat på betydelsen av att Sverige bidrar till processen och verkar för att äldre personer och civilsamhällets organisationer ges möjlighet att delta i utformningen av konventionen.

Regeringen har tidigare uttryckt uppfattningen att en ny konvention inte är nödvändig ur ett nationellt perspektiv och att regeringen avser att följa det internationella arbetet.

Att följa utvecklingen är emellertid inte detsamma som att aktivt bidra till den.

Sverige bör använda sin erfarenhet och sin internationella ställning för att verka för ett starkare skydd av äldre personers mänskliga rättigheter.

Det handlar inte om att skapa särskilda rättigheter som andra människor saknar, utan om att säkerställa att de mänskliga rättigheter som redan gäller alla också respekteras när människor blir äldre.

Regeringen bör därför aktivt delta i FN arbete med att utforma en konvention om äldre personers mänskliga rättigheter, verka för ett starkt skydd mot åldersdiskriminering och säkerställa att äldre personers egna erfarenheter och perspektiv tas till vara under processen.

Sverige bör också föra en nära dialog med pensionärsorganisationerna och andra berörda delar av civilsamhället.

Mot denna bakgrund bör riksdagen tillkännage för regeringen att Sverige aktivt ska bidra till arbetet med att ta fram en FN-konvention om äldre personers mänskliga rättigheter.

Leif Nysmed (S)